

ekspropriere, skal have fuld Erstatning, d. v. s. Dagens Pris for Jorden, er det da en Selvfølge, at Ekspropriationserhvervelse frembyder ikke mindre Fare for Prisstigning end Erhvervelse ved frit Køb. De Herrer anbringer sig selv i en haabløs Stilling, thi hvis de er bange for Prisstigning af Jord ved at give Støtte til Oprettelse af nye Brug, saa kan det ikke nytte noget, at de kræver, der skal ske Ekspropriation. Heldigvis har de Herrer ganske Uret. Der sker ingen Prisstigning af den Grund, at vi vedtager et Lovforslag som dette. Men hvis de Herrer havde Ret i denne Opfattelse, vilde Prisstigningen komme, hvad enten de brugte Ekspropriation eller ikke, vel at mærke, hvis det skulde være en lovlig Ekspropriation, og hvis de Herrer vil undgaa Prisstigning, saa har de intet andet Middel dertil end at undgaa al Reformlovgivning paa dette Omraade. Men jeg vil trøste Dem med, at den Situation, de der anbringer sig selv i, er ikke saa haabløs, for de tager nemlig fejl; det har intet med Jordens Prisansættelse at gøre, hvad vi vedtager eller ikke vedtager her.

Det ærede Medlem Hr. Olufson var ogsaa inde paa det af mig tidligere fremdragne Forhold, at Jordprisen under Krigen er steget forholdsvis lidt, er steget meget mindre end næsten alt muligt andet, og det ærede Medlem fandt Forklaringen deri, at Tyendelønnen og Arbejdsfortjens-ten i Krigens første Aar havde været saa ringe, at der ikke kunde foretages Opsparinger til Køb af Jord, og at som Følge deraf Efterspørgselen efter Jord var aftaget. Nu da Lønningerne er steget stærkere end Prisniveauet, maa det ærede Medlem ifølge denne Teori altsaa vente, at Jordpriserne vil stige meget stærkt, fordi der vil fremkomme en stærk Efterspørgsel efter Jord. Denne Opfattelse af Forholdet mellem Arbejds løn og Jordpris forekommer mig at være mildest talt noget forbløffende, og jeg tillader mig at henstille til det ærede Medlem, om ikke denne Opfattelse dog trænger til en Revision. Der kan siges meget baade for og imod de Lønkrav, der stilles fra Arbejdernes Side, men at ville sige til Arbejderne, at de ved at stille høje Lønkrav er med til at sætte Prisen paa Jord op, er dog, forekommer det mig, at gøre Arbejderne Uret. Hvis det ærede Medlem vil søge en Forbindelse mellem Arbejds løn og Jordpriser og vil tænke dybere over det Spørgsmaal, vil han finde ud af, at forsaavidt der overhovedet er

nogen Forbindelse der — og jeg paastaar ikke, at de er ganske uden Forbindelse med hinanden —, vil det være saaledes, at jo lavere Arbejds lønnen er, desto højere bliver Jordprisen, og omvendt, og der kan meget vel komme en Tid, maaske ikke alt for langt ude i Fremtiden, da der kan blive visse Egne af Landet, hvor netop en høj Arbejds løn vil medføre, at Jorden bliver omtrent værdiløs. Vi har i alle Tilfælde for hundrede Aar siden set netop dette, at den høje Arbejds løn gjorde Jordens Dyrkning urentabel og derfor Jorden usælgelig.

Arbejds lønnens Svingninger virker altsaa slet ikke ind paa den Maade, som det ærede Medlem her omtalte. Det er andre Forhold, og da navnlig de almindelige økonomiske Vilkaar, hvorunder Landbruget virker, der er bestemmende for Priserne paa Landejendomme, og Udbudet af Landejendomme er i Øjeblikket saastort, at der er mere end Jord nok til Købs i fri Handel. Som jeg ofte før har hævdet — jeg vil tillade mig endnu en Gang at gentage det: Vanskeligheden ved Oprettelsen af nye Brug ligger slet ikke saaledes, som de mange baade smaa og store Jordreformatorer, der findes her i denne Sal, er tilbøjelige til at tro, men den ligger i de ganske uforholdsmæssige store Omkostninger ved Opførelsen af Bygninger og ved Tilvejebringelsen af Produktionsmidler. Hvis de Herrer Jordreformatorer vilde i overført Betydning holde sig noget mere til Jorden, det vil sige tage fuldkommen praktisk paa Tingene, vilde de forene sig med mig for at overvinde de Vanskeligheder, som virkelig foreligger, i Stedet for at blive ved at tale om tænkte Vanskeligheder, som kun eksisterer i deres egen Fantasi.

Men Ekspropriation er ikke blot, som jeg her har hævdet, fuldstændig unyttig i dette Øjeblik, det er ogsaa en i høj Grad farlig Vej at betræde. I de Lande, hvor der er rigeligt med Jord i Forhold til Befolkningens Arvendelse deraf og Befolkningens Tæthed, og hvor Jordens Dyrkning derfor er meget ekstensiv, vilde en saadan Fare ikke være til Stede, men der vilde heller ikke være nogen særlig Anledning til at benytte Ekspropriation for at erhverve Jord. Men her i Landet, hvor næsten alle Landbrug, ikke blot de smaa Brug, men ogsaa de store, er prægede af en meget intensiv Udnyttelse, vilde det medføre en Usikkerhed og Utryghed i hele vor landøkonomiske Virksomhed, dersom en saadan Ekspropriationsbestemmelse, som de to forenede Oppositions-